

ALHARBU KHUD'ATUN

(YAKI DAN ZAMBA NE)

*karamar Fahimta
daga alkalamin*

HUSAIN M. INUWA

*Domin sharhi ko cin gyara ko Karin
fahimta a tuntubi*

09042152533 ko usainiskima@gmail.com

ALHARBU KHUD'ATUN

(YAKI DAN ZAMBA NE)

Karamar Fahimta daga alkalamin Husain M. Inuwa.

Domin sharhi ko cin gyara ko Karin fahimta a tuntubi 09042152353 ko
usainiskima@gmail.com

---

*Takaitaccen nazari da fahimta akan fadin manzon Allah (saw) “**ALHARBU KHUD'ATUN**” watau a ma’ana **YAKI DAN ZABA NE** wanda na sami damar nazarta da fadada fahimta a kai bayan na halarci darasin mako-mako na **Riyadus-salihina** a ranar Tara ga watan Rajab 1443-AH (10th February 2022) a karkashin **Kitabul-Jihaad** wanda Dr.malam Aminu Ismai'l sagagi ke gabatarwa a kowace alhamis tsakanin Magriba zuwa Isha'i a masallacin Ubai-bin-ka'ab da ke UDB Road, Kano.*

Dukkanin yabo da godiya da girmamawa sun tabbata ga Allah subhanahu wa ta’ala. Mai iko akan komai wanda ya kaddara komai akan yadda yake so. Gaisuwa da salati sun tabbata ga manzon Allah sallahu alaihi wa sallam. Mafificin Ambato a cikin dukkan halittu.

Bayan haka, ina so inyi amfani da wannan dama domin fashin baki da ta’aliki akan wannan maudu'i na “**ALHARBU KHUD'ATUN**” ma’ana yaki dan zamba ne ta yadda zamu iya fadada ma'anar sa da kuma alakanta ta acikin dukkan al'amuran mu na rayuwa domin samun gagarumar nasara da rayuwa mai tsafta a dukkan mu'amalar mu ta yau da gobe.

Hadisi ne ingatacce daga manzon Allah (saw) cewa “**ALHARBU KHUD'ATUN**” wato yaki dan zamba ne ko kuma yaki dan yaudara ne ko kuma yaki dan bazata ne.

Abin da ake nufi anan da yaki dan zamba ne shine, amfani da dukkan salon na hikima ko dabara don karya lagwan abokin gaba a lokacin yaki ko kuma kafin yaki.

Haka, manzon Allah (saw) yayi amfani da wannan salon a wurare dabab yakin yaki don karya lagwan abokan gaba. Misali, lokacin yakin badar, gaggawa zuwa badar domin mallakar riiyiar badar wadda ita kadai ce riiyia dake iya samar da ruwa a wajen. Haka a yakin uhud da sauran yakukuwan manzon Allah (saw) an yi amfani da dabarun yaki na salon hikima don jefa razani da firgici a kirazan abokan gaba kuma hakan ya yi matukar tasiri sosai wajen samun nasara ga musulmi.

Wannan kenan, kamar yadda na ambata a sama, wannan shine salon gudanar da sha'nin yaki da musulunci yayi riko dashi. Kuma a duk hikimar da addini yazo dashi don cimma wata manufa, ana iya amfani da wannan hikima don cimma dukkan manufofi a rayuwa.

Makasudin kawo wannan misali na yaki a sama, shine, wannan kalma "**ALHARBU KHUD'ATUN**" wato yaki dan zamba ne muna iya aiki da ita a kowane bangere na rayuwar mu don cimma mafita ga matsalolin da suke addabar mu cikin zamantakewar mu da ma'amalolin mu na yau da kullum. Misali idan muka dauki cewa matsalolin mu sune yakin da muke tinkara kuma muka dauki cewa "zamba" itace salon da za mubi mu tinkari wannan matsala, tabbas za mu ci gagarumar nasara wajen magance dukkan matsalolin mu, ba tare da mika korafi ga gwamnati ko wasu mahukunta ba.

☞ **MISALI NA FARKO**, idan muka dauki bangaren ilimi zamu ga cewa akwai rawa gagaruma da za mu iya takawa wajen habbaka shi da kuma inganta shi da kan mu ba tare da shigowar gwamnati ko wata hukuma ba (1). Misali akan wannan, a dukkanin makarantun mu na boko ko islamiyya za mu ga akwai bukatar yawan malamai da darussa na zamani da yakamata mu koyar da dalibai a kowace unguwa duba da karancin malamai ko rashin ingancin koyarwar. Anan idan muka yi amfani da wannan Kalmar "ALHARBU KHUD'ATUN" zamu iya yin gagarumin shiri domin shigo da matasan mu wadanda suke da 'degree, ko NCE ko Diploma ko SCCE domin kowa ya bada gudunmawa don kai ga gaci. A kowane layi zaka sami a kalla samari uku wanda sun kammala karatun jami'a ko NCE ko Diploma kuma suna nan zaune basa aiki. Mai zai hana mu shigo dasu cikin makarantun mu, mu ba su darusa da lokaci don koyar da kannensu darussa dabam-dabam. Mai zai hana kowane saurayi ko budurwa su din ga koyar da kannensu da 'yayan makotansu a gida a maimakon kashe kudi daza ayi wajen biyan "Extra moral lesson" (darasin gida) domn daukar malami na musamman. A kalla tun daga matakai na gida har zuwa matakai na anguwa za a sami ingataccen ilimi a cikin al'ummar mu idan muka yi riko da aiki da tsarin da aka ambata a sama karkashin

(1) wanna kuma bay a nufin saukewa Gwamnati alhakin da yake kanta na inganta ilimi.

(2) wannan ma ba a nufin ayi wa Gwamnati uzuri ba ne a kan rashin bin kyawawa kuma ingantattun matakai na kawar da talauci

“ALHARBU KHUD’ATUN”. sannan za a sami matukar raguwar faduwa da dalibai keyi lokacin jarabawar WAEC da NECO har ma da JAMB. Tabbas yaki dan zamba ne.

☞ **MISALI NA BIYU** idan muka dauki bangaren talauci da ke addabar mu a kullun, zamu ga sakaci da raunin mu wajen taimakawa juna a matakinko har abin ya zo ya gagaremu har a karshe mu danganta shi da gwamnati daga karshe kuma muyi nadama (2). Anan, idan muka yi amfani da “ALHARBU KHUD’ATUN” za mu iya warware talaucin da yunwa da ke kullun fitinar mu har ma yake sanya da dama zama mabarata. Misali, a kowace unguwa ko kuma a kowane layi sai ka sami a kalla attajiri ko attajirai wanda zasu iya daukar dawainiyar ciyar da mutanen da ke wannan unguwa ko layi ba tare da sun sami tawaya cikin dukiyar su ba. Idan ace a karshen kowane wata masu hali na anguwa ko layi zasu hadu su sayo kayan abinci gwargwadon halin su don raba shi da mabukatan su tabbas da sun magance a kalla adadi mai yawa na yunwa da ke addabar al’ummar su. Haka kuma dan gane da magance tsananin ruwan sha da muke fama da shi kuwa, zasu ya haduwa domin haka rijiyar burtsate a ko wane layi da ke unguwa. Sannan wadanda suke da ita a gidajensu kuwa, sai su fito da kan fanfo domin saukakewa mabukata.

Idan muka aikata haka, mun yi aki da “ALHARBU KHUD’ATUN” mun warware matsalar ruwan sha cikin sauvi.

☞ **MISALI NA UKU** idan muka dauki fannin lafiya zamu ga yadda cututtuka ke addabar mu ta ko ina dare da rana, maza da mata, ba babba ba yaro. Sannan kuma muna da karancin asibitocin da zusu iya wadatar da yawan mu tare da inganci. Haka ma muna da karancin kwararrun likitoci da zusu ke duba lafiyar mu akai akai. Anan, idan da zamu yi aiki da “ALHARBU KHUD’ATUN” ta mahangar fahimta, to da zamu iya magance wannan matsala ta lafiya cikin sauvi da hikima. Alal misali, idan da mawadatan ko wace unguwa zasu hadu su samar da katafareni chemist (shagon magani) a kowace anguwa a kalla guda daya tare tallafin sauran mutane gwargwadon ikon su, a sadaukar dashi ga al’ummar wannan unguwa kyauta.

Sannan a sami likitoci 'yan asalin unguwar kamar guda uku da nas-nas (nurses) 'yan aslin unguwar suma kamar uku wanda zaku se sadaukar da wani sashi na lokutan su ko wace rana akan tsarin "shifting" watau kama-kama don tafiyar da wannan kantin magani, hakika da an sami gagarumar nasara wajen kawar da cututtuka da rashin lafiya da suke addabar mu. Kuma da ansami matukar wadata da inganci a tsarin lafiya a cikin al'ummar mu.

Wannan abu ne mai saukin aiwatar wa. Zamu iya daura wa ko wane gida dake wannan unguwa biyan biyan a kalla naira dari biyu a matakin mafi karanci ga talaka sannan dubu daya zuwa sama ga masu hannu da shuni ko wane wata. Wannan shi zai taimaka wajen daurewar gudanar da tafiyar cikin aminci da nasara.

☞ **MISALI NA HUDU** idan muka dauki bangaren Tsaro zamu ga yadda tsaro ya tabarbare a cikin al'umar mu ta yadda ran dan adam ke salwanta a kowace rana tamkar kiyashi. Kuma kullum abin kara tabarbarewa yake yi duba da makudan kudade da gwamnati ke kashewa kullum don magance shi da inganta shi.

Yan daga munin yanayi na rashin tsaro ga al'ummar mu irin yadda garkuwa da mutane, sace-sace, kwace da tsakar rana suka zama ruwan dare a cikin al'umar mu. Kuma muna ji muna gani mun ki daukar matakai acikin mu sabida tunanin mu kawai gwamnati ce zata magance su.

Idan da ace zamuyi aiki da "**ALHARBU KHUD'ATUN**" a mizanin tsaro acikin al'ummar mu, ta yadda zamu hada karfi da karfe mu shigo da kowa a cikin lamarin tsaro tun daga matakin Hakimi, mai-gari ko dagaci, mai-unguwa, attajirai, malamai, 'yan boko har ma da talakawa ta yadda kowa a kowane matakai zai taka gagarumar rawa irin ta matsayin sa, tabbas da tabarbarewar tsaro a cikin al'umar mu ta zama tarihi sabida hannu dayawa maganin kazarmar miya kamar yadda ake cewa.

Wannan kuma abu ne mai saukin aiwatarwa musanman ma idan muka dauki tsarin tsaro na gargayiya wadda iyaye da kakanni suka rayu cikin aminci akai. Anan, idan muka dukufa wajen sa ido ga sha'anin Baki da ke shigo wa cikin mu domin kama haya a unguwanin mu ko aiki ko kuma kasuwanci domin tantace nagartar su da irin tabi'un da suka shigo dasu sannan muke sanar da masu unguwanni mu dukkan baki da suka shigo cikin mu tare da sa ido sosai a mu'amalar su.

Ba sai mun jira gwamnati ba, zamu iya tabbatar da tsaro ta hanyar kafa kungiyoyin sa kai na kato da gora ko 'yan agaji daga cikin matasan unguwannin mu sannan kuma muke taimaka musu da kayan aiki sosai wanda doka ta yarda a mallaka domin kare kai, tare da basu albashi a kowane wata a daga cikin asusun kungiyoyin taimakawa al'umma na kowace unguwa da kuma saura tallafi daga masu kudin mu da 'yan kasuwa mu. Kuma mu gina musa ofishi a cikin unguwannin mu tare da basu cikakken hadin kai dare da rana ta hanyar sa ido sosai da dai musu rahoto akan abubuwan dake faruwa a kowane lokaci.

☞ **MISALI NA BIYAR:** akan gurbacewar Tarbiya da zamanatakewa. Wannan al'amari ne mai matukar ci mana tuwo a kwarya tun daga kan shaye-shayen samari har da mata, shigar banza ga 'yan mata, askin banza ga samari, rawa da kade-kaden banza, zage-zage a tsakanin 'yan yara kanana, yawan zinace-zinace da fyade da dai sauran su. Idan da ace zamuyi aiki da "**ALHARBU KHUD'ATUN**" a cikin wadannan matsalolin da muka ambata a sama, irin yadda muka ambata a sauran misalai tabbas da mun sami matukar sauvi a dukkanin tabarbarewar tarbiya a cikin al'ummar mu. Misali akan shaye-shaye, abu ne mai sauvi wajen hana shigo da kwaya ko duk wani abu na maye acikin unguwannin mu idan muka dukufa wajen sa ido da binciken kwakwaf a dukkannin shaguna dake siyar da magani tare da daukar tsauraran matakai da hukunci ga duk wanda aka samu yana siyar da su.

Dan gane da askin banza da shiga ta fitsara ga 'yan mata kuwa, hukumar Hisba zamu karfafa wajen sanar dasu da gayyatar su akai-akai cikin unguwanin mu da kuma basu cikakken hadin kai hukunta masu irin wannan dabi'un daidai gwargwado. Haka kuma mu kirkiri wata kafa zata ke wayar wa al'umma kai domin nuna kyama da kazanta dake cikin irin wannan dabi'un. Haka a makarantun mu na islamiyya da boko muke wa'azantar da dalibai da wayar musu da kai akan irin wadannan munanan dabi'u. gidajen radiyo da talabishin suma muke daukar nauyi akan shiri dakuma wake-wake da rubuce-rubuce iya iyawar mu.

Zamu iya dakile zinace zinace idan muka takaita cakuduwar mata da maza a kowane taro na biki musamman wanda akeyi a gidan kade-kade na event centres, ko joints (mahada) dake cikin unguwannin mu.

Idan muka aiwatar da wannan hikima mai tsari kuma mai tsada watau "**ALHARBU KHUD'ATUN**", tabbas zamu sami rayuwa mai inganci, aminci da albarka irin wacce iyaye da kakannin mu suka rayu akai kuma suka mutu akai.

Lallai manzon Allah (saw) yayi gaskiya yaki dan zamba ne kuma ana yin nasara idan akayi tanadi na zamba da salo na yaudara a cikin yaki irin yaddan ma'aiki (saw) ya koyar.

Sannan kuma ana yin asara da nadama har ma da tabewa idan aka ki bin koyarwa irin ta ma'aiki ko kuma idan aka yi watsi da daukar hikima acikin zantukan manzon Allah (saw).

A karshe, duk abin da na fada a sama iya Fahimta ta ce da kuma karamin nazari na. idan akwai kusakurai ko wauta, to wannan daga ni ne bisa karancin sani na. idan kuma an dace , to wannan daga falalar Allah ce.

Godiya ta musanman ga Dr. Malam Aminu Isma'il Sagagi wanda da bazar sa ce na taka wannan rawa. Wacce kuma nake nufi da fatan alkhairi a cikin ta.

Husain M. Inuwa
09042152353
usainiskima@gmail.com